

SPORT- EN BEWEEGAKKOORD DEVENTER

“Nieuwe verbindingen, meer beweging”

Definitief: 26 juni 2020

SAMENVATTING

Bewegen en Sport dragen bij aan een gezond Nederland en aan een samenleving die zich één voelt. De Deventer (sport)organisaties willen daarom het landelijk sportakkoord vertalen naar een lokaal sport- en beweegakkoord. We willen dat zoveel mogelijk inwoners van Deventer sporten en/of bewegen. Daarvoor hebben we een sterke, duurzame en toegankelijke sport- en beweegsector nodig.

Het doel van dit sport- en beweegakkoord is om verbindingen te ontwikkelen en te versterken tussen sport, zorg, onderwijs, bedrijfsleven en de gemeente. Dit levert meer beweging op!

Verschillende doelgroepen – ook die tot nu toe niet bewegen en/of sporten –, komen beter in beeld, worden bevraagd op en begeleid naar een duurzaam sport en beweegaanbod.

Daarvoor doen wij het!

Gelukkig zien we in Deventer steeds meer samenwerkingen tussen maatschappelijke organisaties in zorg, welzijn, onderwijs en bedrijfsleven. Die samenwerking ontstaat niet vanzelf en is niet altijd vanzelfsprekend duurzaam.

Voorafgaand aan dit sport- en beweegakkoord heeft de gemeente het afgelopen jaar bijeenkomsten georganiseerd voor sportverenigingen, zorginstellingen, scholen, bedrijfsleven, e.d. om het nieuwe beleidskader sport te formuleren. Ook in het gezondheidsbeleid is met partners een forse ambitie neergelegd: Deventer is de hoofdstad van positieve gezondheid: de gezondste gemeente met de gelukkigste inwoners. Geïnspireerd door beide gemeentelijke beleidskaders en door het voeren van gesprekken met verschillende organisaties zijn drie centrale thema's benoemd voor dit sport- en beweegakkoord:

Wat is nu de relatie tussen sportbeleid, gezondheidsbeleid en het sport- en beweegakkoord? Het sportbeleid en gezondheidsbeleid zijn speerpunten van de gemeente. Het sport- en beweegakkoord is opgesteld door de partijen uit de stad met de gemeente als gelijkwaardige partner. Beleidskaders zijn van de gemeente. Het sport – en beweegakkoord is van de gemeenschap!

Voor een succesvol sport- en beweegakkoord richten we onze energie op de samenwerking tussen sport, onderwijs, zorg en bedrijven. Om te ontdekken wat daarin werkt, richten we een aantal broedplaatsen in. Binnen een broedplaats vinden we nieuwe samenwerking uit met een aantal partijen, van daaruit groeien we verder. Daar past ook bij dat we de focus leggen op plekken waar nu al mooie, kansrijke initiatieven. Waar energie is en de bereidheid om samen te werken, daar sluiten we op aan.

We willen open clubs, open scholen, open zorginstelling, die naar buiten treden, om zich heen kijken, verbinding zoeken met anderen en bijdragen aan het grotere geheel boven het eigen belang. De vraag is kortom: doe je écht mee en ben je bereid te investeren. Als dat niet zo is, dan stoppen we en verzetten we onze bakens.

We hebben aanjagers voor de broedplaatsen nodig. Die out-of-the-box denken, het leren aanjagen en belemmeringen uit de praktijk op bestuurlijke tafels leggen en doorbraken te forceren. Er is ook extra geld nodig om deze beweging op gang te brengen. Het Ministerie steunt ons tot 2022.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING: DE KRACHT VAN SPORT	4
2. AMBITIES SPORT- EN BEWEGEN IN DEVENTER	5
3. ALGEMENE STRATEGIE	6
4. OPEN CLUB, INCLUSIEF SPORTEN	6
5. OPEN ZORG, GEZONDE INWONERS	9
6. OPEN SCHOLEN, VANZELFSPREKEND BEWEGEN	12
7. BEWEGENDE EN DUURZAME STRUCTUREN	15
PARTNERS SPORT EN BEWEEGAKKOORD DEVENTER	17

1. INLEIDING: DE KRACHT VAN SPORT

Sport brengt sporters, vrijwilligers, ouders, buurtbewoners en culturen bij elkaar. Bewegen en sporten is goed voor de gezondheid en vermindert kans op ziektes. Samen spelen, leren en trainen is goed voor de vorming van kinderen én volwassenen.

Sportverenigingen vormen het grootste sociale netwerk in de gemeente. Sporters in verenigingsverband blijven langer bewegen en sporten vaker dan individueel. Steeds meer verenigingen zetten hun kracht en verbindende rol in om een bijdrage te leveren aan een sterker en vitaler samenleving. Zij zetten faciliteiten, trainers en vrijwilligers in om iets terug te doen voor hun omgeving.

Achtergronden sport- en beweegakkoord

De motorische vaardigheid van kinderen neemt verder af. Er zijn mensen die nooit sporten en nauwelijks bewegen. Sportaccommodaties staan te vaak leeg. De klassieke sportvereniging staat onder druk door minder leden en vrijwilligers. Dat heeft dat gevolgen voor de topsport. We willen zorgen dat mensen sporten. Door aanbieders te versterken en kinderen flink te laten bewegen. Door sportaccommodaties aantrekkelijk en toegankelijk te laten zijn.

Daarom sloten op 29 juni 2018 de Minister van VWS, met sportaanbieders, gemeenten, andere overheden, maatschappelijke organisaties het nationaal sportakkoord. Daarmee willen sport, overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties de kracht van sport beter benutten. Zodat iedereen plezier in sport kan hebben. Ongehinderd, in een veilige en gezonde omgeving. Een leven lang; als sporter, vrijwilliger en/of toeschouwer.

De volgende stap is deze nationale ambities vertalen naar een lokaal sport- en beweegakkoord.

Doel sport- en beweegakkoord: nieuwe verbindingen meer bewegen

Het sport- en beweegakkoord versterkt verbindingen tussen sport, zorg, onderwijs, bedrijfsleven en de gemeente. Verschillende doelgroepen – ook die tot nu toe niet bewegen en/of sporten –, komen beter in beeld, worden bevraagd op en begeleid naar een duurzaam sport en beweegaanbod.

Met ieders sterke punten ontwikkelen we meer slagkracht en boeken we met alle partijen betere resultaten. De doelstellingen, prioriteiten en strategie zijn door de partijen zelf bepaald. Waarbij de gemeente haar ambities vanuit de beleidskaders op het gebied van sport, bewegen en gezondheid inbrengt.

Proces en aanpak

Voor de totstandkoming van dit sport- en beweegakkoord, hebben we het afgelopen jaar bijeenkomsten georganiseerd om het nieuwe beleidskader sport op te stellen. Geïnspireerd door dat beleidskader zijn drie centrale thema's benoemd:

1. **Sport & zorg** in aansluiting op met name thema 1 'Inclusief sporten & bewegen' in het Landelijke Sportakkoord
2. **Sport & onderwijs** in aansluiting op met name thema 5 'Vaardig in bewegen'.
3. **Open sportverenigingen** in aansluiting op met name thema 3 'Vitale sport- en beweegaanbieders'.

We hebben met een aantal *friskijkers* en *dwarsdenkers* prioriteiten gesteld en een strategie gemaakt voor de drie thema's. Na de zomervakantie gaan we concretiseren en uitvoeren.

Ook meedoen?

Dit sport- en beweegakkoord werd door Corona gedwongen, met minder partners opgesteld dan we gewild hadden, maar dit sport- en beweegakkoord is van ons allemaal. Dit is een open uitnodiging aan alle partijen op het gebied van sport en bewegen. Verenigingen, bedrijven, organisaties en inwoners kunnen allemaal meedoen! Dat maakt Deventer nog mooier en rijker.

2. Ambities sport- en bewegen in Deventer

Het sportbeleid 2020 – 2030 kent drie pijlers:

1. Het verenigingsleven: het maximaal faciliteren van vitale verenigingen maximaal faciliteren vanwege hun maatschappelijke meerwaarde.
2. Open club ofwel sportplus: sport als middel in het sociaal domein;
3. Sportkapitaal: We streven naar goede, betaalbare en bereikbare voorzieningen. Iedereen kan in de eigen omgeving lopend of op de fiets terecht bij een (sport)voorziening. Als randvoorwaarde om de eerste twee pijlers te bereiken.

Ambities gezondheidsbeleid

Ook ons gezondheidsbeleid kent een forse ambitie: Deventer is de hoofdstad van positieve gezondheid: de gezondste gemeente met de gelukkigste inwoners. Er is gekozen voor 5 speerpunten:

1. Ouderen en gezondheid: Verbeteren gezondheid van ouderen met nadruk op tegengaan eenzaamheid, dementie, psychische kwetsbaarheid.
2. Sociaaleconomische gezondheidsverschillen verkleinen door het terugbrengen van armoede en schulden van gezinnen met kinderen en het weghalen van negatieve invloed van armoede op gezondheid van kinderen en ouders door vermindering van de permanente stress.
3. Gezonde leefstijl: Het bevorderen van een gezonde leefstijl, vooral gericht op roken en bewegen en met aandacht voor inwoners met een gezondheidsachterstand en andere risicogroepen.
4. Psychische gezondheid: het vroeg signaleren en preventie van psychische problematiek, met name voor preventie van depressie en suïcide.
5. Leefomgeving: We willen dat Deventenaren leven in een gezonde, veilige en levensloopbestendige omgeving.

Relatie sportbeleid, gezondheidsbeleid en het sport- en beweegakkoord

In het sportbeleid en gezondheidsbeleid zijn speerpunten vastgesteld. Het sport- en beweegakkoord is opgesteld door partijen uit de stad met de gemeente als gelijkwaardige partner. Beleidskaders zijn van de gemeente. Het sport – en beweegakkoord is van de gemeenschap!

Ons sport- en gezondheidsbeleid betreft het “wat”: wat zijn onze ambities en doelstellingen? Het sport- en beweegakkoord gaat over het “hoe”. Hoe kunnen we versnellen? Hoe gaan we samenwerken? Welke partijen betrekken we daarbij? En hoe pakken we dat met elkaar aan? Er zijn al vele initiatieven, projecten, partijen bezig op het terrein van sport en/of gezondheid. Dit sport- en beweegakkoord brengt hier versnelling in aan.

3. Denk groot, acteer lokaal

We leggen de lat hoog. We willen de beweegparticipatie vergroten van 60,3% (bron: Staat van Deventer) naar 80%. Dat vraagt groter denken, innovatie, anders denken en een fundamentele verandering.

Om resultaat te bereiken focussen we op een paar plekken. Samenwerking tussen sport, onderwijs, zorg en bedrijfsleven is vaak nog broos. We richten broedplaatsen in, waar we met een aantal partijen gaan uitvinden wat echt werkt en hoe we van daaruit verder groeien. Daar past ook bij dat we de focus leggen op plekken waar nu al mooie, kansrijke initiatieven. Waar energie is en de bereidheid om samen te werken, daar sluiten we op aan.

Goed samenwerken is mensenwerk. Mensen uit verschillende sectoren weten elkaar te vinden. Op persoonlijk vlak, maar juist ook op ambitie. Ze gunnen elkaar iets. Ik doe iets meer voor jou, doe jij iets voor mij.

We willen open clubs, open scholen, open zorginstelling, die naar buiten treden, om zich heen kijken, verbinding zoeken met anderen en bijdragen aan het grotere geheel boven het eigen belang. De vraag is kortom: doe je écht mee en ben je bereid te investeren. Als dat niet zo is, dan stoppen we en verzetten we onze bakens.

Om de beweging te borgen, hebben we voor de broedplaatsen aanjagers nodig die out-of-the-box denken, het leren aanjagen en de belemmeringen uit de praktijk op tafel te leggen om doorbraken te forceren. Er is geld nodig om deze beweging op gang te brengen. Daarvoor is een fondsenwerver nodig en zoeken we naar slimme manieren om aanvullende resources te verwerven (capaciteit, denkkraft, ruilen etc.).

4. Open club, inclusief sporten

Wat is ons vertrekpunt?

Verenigingen zijn kleine mini-samenlevingen. Maatschappelijke vraagstukken zien we op schaal van de sportvereniging terug. Een perfecte schaal om mooie initiatieven te ontplooiën en de dialoog te hebben over actuele maatschappelijke vraagstukken.

Wetenschappelijk is aangetoond dat mensen in verenigingsverband langer bewegen/sporten dan mensen die alleen sporten¹. De gemeente legt het accent op georganiseerd sporten en vindt sportverenigingen cruciaal voor de toekomst. Verenigingen zijn de spin in het web bij het bereiken van meerdere beleidsdoelen. Zij vormen het fundament van sporten en worden gekoesterd en ondersteund. Zonder daarbij het belang van de individuele sporter het oog te verliezen.

De gemeente de meerwaarde van sportverenigingen voor de samenleving maximaal benutten met het stimuleren van een open club en/of sportplus vereniging. Die bieden meer dan reguliere sport. Zij hebben een maatschappelijke meerwaarde. Sommige verenigingen profileren zich uitdrukkelijk met activiteiten voor niet-leden. Zij vervullen binnen het sociaal domein een functie als vrij toegankelijke voorziening of buurthuis.

Om mensen te stimuleren zich aan te sluiten bij een sportvereniging, stimuleert de gemeente verenigingen om meer 'open' te worden. De deuren of velden openen voor niet-leden, vraagt van verenigingen een open houding, ondernemerszin en (gelijkwaardige) samenwerking. Met activiteiten voor niet-leden kunnen inkomsten worden gegenereerd die het verlies aan contributie-inkomsten compenseren. Dit leidt tot toekomstbestendigheid van verenigingen op het gebied van bewegen, welzijn en gezondheid.

Door vraag-, buurt- of doelgroepgericht te handelen, kan de vereniging nieuwe doelgroepen aan zich binden. Denk aan buurtbewoners die nu geen lid zijn (vanwege culturele achtergronden, armoede, werkloosheid, ouderdom, beperkingen, eenzaamheid, etc.), maar wel betrokken kunnen worden bij de vereniging. Aldus de gemeente in haar beleidskader sport.

¹ Dit beleidskader gaat alleen over officieel door NOC*NSF erkende sporten

Waar zetten we op in?

Het meer open staan van de sportvereniging moet aansluiten bij de vereniging en dus de leden. Dat kan alleen succesvol als optimaal gebruik wordt gemaakt van de inzet van alle leden. De gezamenlijke waarde creëert gemeenschapszin, waardoor het gezamenlijk iets organiseren als vanzelf volgt. Hoe sterker de gemeenschapszin, des te sterker de vereniging. Dit wordt ook wel “verenigkracht” genoemd, de mate waarin leden van de vereniging vanuit een gemeenschappelijke waarde, samen vorm en inhoud geven aan het verenigen.

Het ontwikkelen van verenigkracht van een vereniging is uitdagend omdat de informele kant (onderstroom) van de organisatie veel dominanter is dan de formele kant (bovenstroom). Daarom willen we veel leden van de organisatie betrekken (participatieve lerende strategie), waarbij de ontwikkeling begeleid wordt door een onafhankelijke procesbegeleider.

Zo willen we de verenigkracht, zelforganisatie en wendbaarheid van de vereniging versterken. Zo vergroten we het probleemoplossend vermogen van de vereniging. Een open sportvereniging is open naar de samenleving, zelf organiserend en open naar haar leden.

Ten slotte willen we open, inclusieve clubs, die openstaan voor iedereen. Ook voor verschillende culturen en mensen met een beperking. Waar iedereen zich welkom voelt om mee te doen en een bijdrage te leveren.

Om sportverenigingen te ontwikkelen als Open Club focussen we ons op opeenvolgende stappen:

1. Spiegel: Wat voor Open Club ben ik?

De spiegelbijeenkomst is om scherp te krijgen wat voor vereniging je bent. Dit helpt om inzicht te krijgen in waarom dingen bij de vereniging gaan zoals ze gaan. Welke kwaliteiten en eigenschappen gebruikt kunnen worden om een sterke vereniging te worden. En wat dat nog verhindert. Voor een spiegelbijeenkomst nodig je een dwarsdoorsnede van je vereniging uit. Die gaan op zoek het DNA van de vereniging onder leiding van een procesbegeleider. Die is onafhankelijk om gevoelige kwesties in goede banen te leiden. De volgende vragen worden beantwoord: 1) Wat kenmerkt onze vereniging? 2) Wat onderscheidt onze vereniging van anderen? 3) Wat zal nooit veranderen?

De spiegelbijeenkomst levert een beeld van de kernwaarden van je vereniging, de krachten en tegenwerkingen. De resultaten neem je mee naar de volgende stap, de droomsessie.

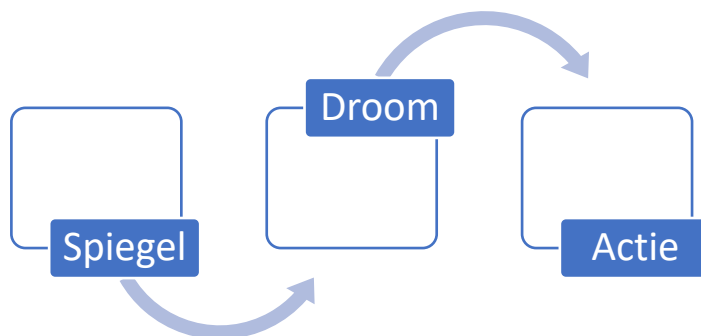
2. Droom: Hoe ziet onze ideale Open club eruit?

In de droomsessie bepaal je hoe de vereniging er in de ideale situatie uit ziet. Een ideaalbeeld kan zijn: onze vereniging heeft over vijf jaar voldoende betrokken vrijwilligers die worden gewaardeerd door onze leden. Je gaat op zoek naar welke voorwaarden, vertaald in termen van gedrag, nodig zijn om die droom te verwezenlijken. Voor meer betrokken en gewaardeerde vrijwilligers is het wellicht nodig om de status van vrijwilligers te verbeteren.

3. Actie: het inspireren en verleiden van aanbieders t.b.v. activiteiten

Het vaststellen van je DNA en je ultieme doel formuleren, leveren een actielijst op. Je bepaalt wie wat gaat doen, wanneer en op basis van welke argumenten. Partners van het sport en beweegakkoord helpen je graag om daarmee aan de slag gaan. Bijvoorbeeld met opleiding en cursussen, advies en hulpmiddelen. Streef je naar meer samenwerking met (open) scholen en (open) zorginstellingen dan is het sport- en beweegakkoord een mooie katalysator.

Wat lijkt een kansrijke aanpak?

1. Vorm een platform van circa 10 verenigingen die al koploper zijn in maatschappelijke betrokkenheid. Dit platform komt eens per kwartaal bij elkaar om kennis te delen (intervisie). En om de maatschappelijke ontwikkelingen in Deventer en het sport- en beweegakkoord te bespreken. Regievoering op de clustering van aanbod; slim verbinden van aanbod en het voorkomen van concurrentie. Ten slotte, het klankborden over het invullen van witte vlekken; aanbod dat er nog niet is, maar waar wel behoefte aan is.
2. Vergroot de dekking van open clubs. Het netwerk van koplopers vergroten van circa 10 naar circa 15 verenigingen. We gebruiken daarin de koplopers als ambassadeur en buddy (trainde-trainer).
3. Vind inspirerende voorbeelden in de wijk/buurt/stad van Open clubs en gebruik die als best practice/ voortrekker.
4. Vind drie wijken waarin de open houding aanwezig is (of de wens daartoe) van verenigingen, scholen en/of zorginstellingen
5. Vind, in samenwerking met de verenigingsondersteuners van Sportbedrijf Deventer sportverenigingen die zich willen ontwikkelen tot open, inclusieve vereniging
6. Geef verenigingen ondersteuning in Open Club Sessies. Het met en van elkaar leren hoe je een "open, inclusieve club" kunt worden via de lijn: spiegel – droom – actie.
7. Leg verbindingen naar andere clubs, scholen, zorginstellingen en bedrijven
8. Breng mogelijke activiteiten in kaart op het gebied van aanbod van sport en bewegen
9. Start uitvoering activiteiten aanbod van sport en bewegen
10. Veranker de maatschappelijke rol van de vereniging binnen de structuur van de vereniging.

5. Open zorg, gezonde inwoners

Wat is ons vertrekpunt?

In het netwerk *Samen Gezond in Deventer* werken bedrijven, gemeente, zorgorganisaties, verenigingen, scholen én bewoners samen aan de ambitie: Deventer is de hoofdstad van positieve gezondheid: *de gezondste gemeente met de gelukkigste inwoners*.

Het netwerk stimuleert, verbindt en faciliteert initiatieven waarin mensen werken aan gezondheid.

Door een gedeelde visie en samenwerking worden afzonderlijke projecten in de stad een samenhangende stroom van activiteiten, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners.

Samen Gezond in Deventer wil gezondheidsachterstanden verkleinen.

Gezondheid is daarbij niet langer het domein van de zorg, maar van ons allemaal. Het gaat immers om het vermogen om met veranderende omstandigheden om te kunnen gaan. De benadering van positieve gezondheid doet eerder een beroep op mensen om verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen gezondheid en is meer activerend. Het leidt tot meer eigenaarschap van gezondheid.

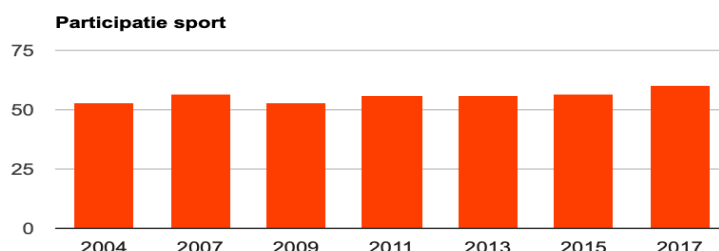
Centraal in het netwerk staan de zes speerpunten (onderstaand) waarbij organisaties en professionals samen aan de slag gaan. Er zijn binnen de aanpak Samen Gezond in Deventer al mooie voorbeelden waar zorginstellingen samenwerken met sportverenigingen. De interventies BAS (Blijf Actief bij je Sportvereniging) en DOET (Deventer Oefenprogramma thuiswonenden) t.b.v. inwoners met geheugenproblemen en de inzet van de beweegmakelaar zijn aansprekend en vragen om verbreding en verdieping.

(Bron: speerpunten Netwerk Samen Gezond in Deventer)

Waar zetten we op in?

Uit recent onderzoek in 2015 blijkt dat ruim 57% van de volwassen Deventenaren op de of andere manier aan sport doet. Het merendeel (85%) sport minimaal één keer per week. 36% van de Deventenaren is lid van een sportvereniging. Vrouwen doen iets vaker dan mannen aan sport. De 35-44-jarigen doen het meest aan sport (70%). De sportparticipatie neemt af naarmate men ouder wordt: van de 45 tot en met 54-jarigen doet 62% aan sport, van de 55 tot en met 64 jarigen sport 51% en van de 65-plussers 35%. In Diepenveen sporten de meeste mensen (71%). In Keizerslanden (47%) Rivierenwijk & Bergweide (49%) en Borgele en Platvoet (40%) ligt dat percentage onder de 50 (bron: De Staat van Deventer). 55% van de inwoners ouder dan 19 jaar sport wekelijks (bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016 GGD'en, CBS en RIVM).

Als gezegd willen we beweegparticipatie vergroten van 60,3% naar 80%. Dan moet het echt anders, groter denken. We hebben het dan ook over mensen met obesitas, met een multiculturele achtergrond, herstellende van corona en met een beperking en/of chronische ziekte. Om deze doelgroepen te verleiden tot bewegen en/of sporten focussen we ons op de opeenvolgende stappen:

1. Vinden: Het beter in beeld krijgen van doelgroepen.

Sport en bewegen heeft positieve effecten heeft op participatie en gezondheid. Doelgroepen die nog niet bewegen en/of sporten zijn vaak nog niet goed in beeld. Zolang dat niet leidt tot sociale en/of gezondheidsproblemen, blijven ze buiten het zicht. Inkomen en opleiding hebben een sterke relatie met beweeg en sportgedrag. We kunnen nog meer gebruik maken van vindplaatsen zoals huisartsen en de negen sociale (wijk)teams, die de front office zijn voor inwoners met vragen om ondersteuning. Zij kunnen inwoners doorsturen naar makelaar/ schakelaars om ze op het spoor zetten van bewegen en/of sport.

2. Verbinden: Het versterken van de makel- en schakelfunctie.

Veel inwoners weten de weg naar het aanbod van sport en bewegen nog niet te vinden. Persoonlijke aandacht werkt. De beweegmakelaar is daar een goed voorbeeld van. Tegelijkertijd zou je deze *makel- en schakel functie* willen versterken en willen differentiëren. Sommige inwoners hebben een duwtje nodig en vinden daarna zelf de weg naar het beweeg- en sportaanbod. Anderen moeten bij de hand worden genomen, soms door motivatieproblemen, soms door een fysieke handicap. De kunst is om de juiste verbinding te realiseren. Voor de een betekent dit één of meerdere gesprekken, voor de ander een groepsapp die je herinnert aan de volgende activiteit. Dit doen we mét de doelgroep samen. Zij zijn de ervaringsdeskundigen die weten wat ze nodig hebben voor het juiste duwtje in de rug.

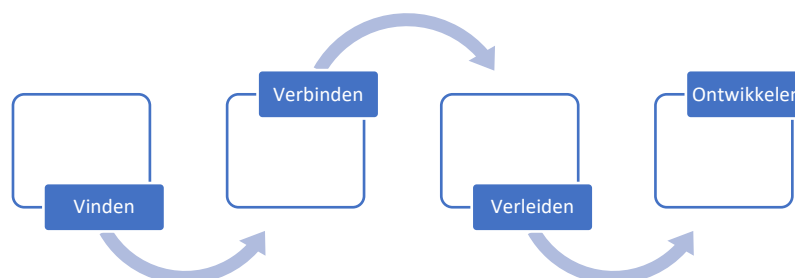
3. Verleiden: het inspireren en verleiden van aanbieders t.b.v. activiteiten

Er kan alleen een goede match gemaakt worden tussen vraag en aanbod, als er een breed en gevarieerd aanbod aan beweeg- en sportactiviteiten is. Sportverenigingen hebben jarenlange ervaring met het aanbieden van sportactiviteiten en gelukkig zien steeds meer verenigingen het aanbieden van beweegactiviteiten als hun taak. Wij noemen het de Open Club. Maar er is meer; er zijn ook in Deventer zelforganisaties, commercieel aanbod en aanbod in buurthuizen die bijdragen aan een breed sport- en beweegaanbod. Ook ligt de samenwerking met huisarts, fysiotherapeuten en zorgverzekeraars voor de hand via een gecombineerde leefstijlinterventie (GLI). Hier krijgen mensen met overgewicht een leefstijlcoach (bijvoorbeeld een fysiotherapeut) toegewezen, waarmee ze door gedragsverandering een gezonde levensstijl bereiken (zie SV Helios). Het gaat erom om partijen te verleiden tot een aanbod dat beantwoordt aan de brede vraag van de inwoners.

4. Ontwikkelen: het stimuleren van eigenaarschap

We willen steeds meer sport- en beweegambassadeurs vinden die anderen enthousiasmeren om ook te gaan bewegen en gezond te eten. We spiegelen ons daarbij aan scholarschippers van de Krajicek Playground. Dat zijn mensen die een rolmodel vervullen voor de kinderen in de wijk. Daarvoor ontvangen zij een studiebeurs van de Foundation. In ruil voor het betalen van hun opleiding, zetten zij zich voor minimaal 100 uur in op een Playground in hun buurt. Zo heb je door en door gemotiveerde, positieve jongeren uit de wijk zelf die kinderen uit de hele buurt positief beïnvloeden. Ook kunnen we deze ambassadeurs belonen met cursussen en trainingen, zoals coach gezond gedrag of Voorstad beweegt.

Een ander voorbeeld is de Vitality Club, die 50-plussers faciliteert bij het opzetten van hun eigen Vitality Club in hun wijk. Een Vitality Club is een toegankelijke beweegclub door en voor 50-plussers. Zo motiveren 50-plussers hun leeftijdsgenoten om beweging in hun dagelijkse routine te integreren en gezonder en gelukkiger oud te worden.

Zo moet in de stad een voelbaar weefsel van gemeenschappen ontstaan tussen professionals van opvang, onderwijs, welzijn, zorgorganisaties, sociale ondernemers, pioniers, het bedrijfsleven en burgers. Een voedingsbodem voor het genereren van nieuwe samenwerkingsvormen waardoor iedere inwoners een leven lang plezier beleven aan sport en bewegen.

Goed voorbeeld is Buurtgeluk. In Colmschate Zuid, Noord en de Vijfhoek, werken SV Helios, verbindingscentrum de Fontein, Verbindingscentrum de Vijfhoek en het Sociaal wijkteam nauw samen. Sinds kort zijn daar Solis, Carinova en de Vrijwilligerscentrale hier bijgekomen. Dit is een best practice, die we willen uitbouwen en vertalen naar andere wijken.

Een ander goed voorbeeld is Grozterdam. Dit is een fieldlab dat de zorg wil veranderen door gezondheid voorop te stellen in plaats van zorg (van curatief naar preventief). Daarnaast wil zij gezondheidsverschillen tussen wijken weg te nemen. De samenwerkingspartners zijn: Hogeschool Saxion, Buur&Zo (Carinova), SV Helios, partners van Wijk voor Elkaar in Colmschate, gemeente Deventer en Deventer Aanpak Gezondheid en Gedrag.

Wat lijkt een kansrijke aanpak?

1. Vind inspirerende voorbeelden in de wijk/buurt
2. Vind drie wijken die deel willen uitmaken van broedplaatsen (actieve betrokkenheid sociale teams, huisartsen, etc.)
3. Benader partners die mee kunnen helpen de doelgroepen die minder sporten en/of bewegen in kaart te brengen
4. Bepaal de belangrijkste doelgroepen in de wijk
5. Bepaal welke vormen van verbinden noodzakelijk zijn
6. Breng in kaart het activiteiten aanbod van sport en bewegen
7. Betrek en verleid aanbieders, sportverenigingen, locatie beheerders, e.d.
8. Zoek naar aanvullende resources en menskracht (Windesheim, Aventus, HAN) om de broedplaatsen te versterken.
9. Begeleid aanbieders, sportverenigingen locatie beheerders om tot bemensing te komen in het aanbieden van activiteiten en begeleiden van doelgroepen
10. Richt ontwikkelplaatsen in voor begeleiders en ontwikkel een passend, inspirerend aanbod.

6. Open scholen, vanzelfsprekend bewegen

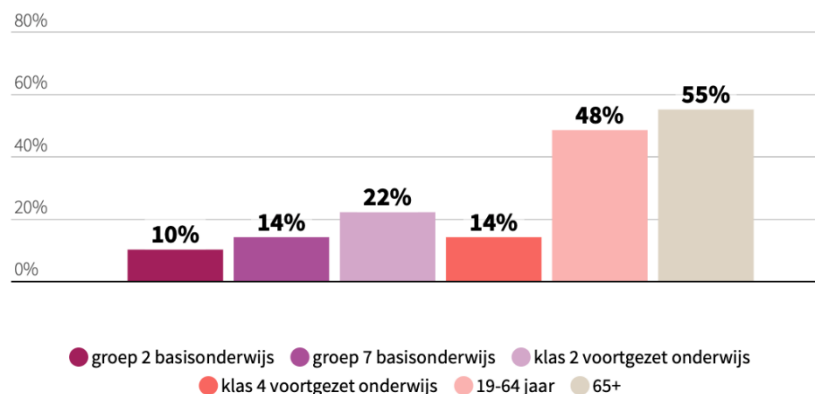
Wat is ons vertrekpunt?

Sporten en bewegen is niet meer vanzelfsprekend. Kinderen hebben meer beweging nodig dan volwassenen. Elke dag minstens één uur flink bewegen en driemaal per week activiteiten die goed zijn voor spieren en botten.

Landelijk zien we dat Nederlandse kinderen te weinig bewegen, waardoor hun motorische vaardigheden achteruitgaan en overgewicht toeneemt. In Deventer neemt het aantal kinderen met overgewicht toe (10% in groep 2, 14% in groep 7 naar 22% in klas 2 van het voortgezet onderwijs, bron IJssellandscan, 2016). We willen dat sporten en bewegen erbij hoort, net als gezonde voeding.

Overgewicht naar leeftijdsgroep

Deventer

meerdere bronnen | 2016

Scholen spelen een belangrijke rol om kinderen te laten bewegen. Als we jongeren van jongs af aan leren dat sporten en gezonde voeding normaal zijn, hebben zij daar hun hele leven profijt van. En daarmee de samenleving.

Sport en bewegen is goed voor kinderen. Het vermindert de kans op ziektes, en helpt bij het verbeteren van de motoriek. Sport draagt bij aan vorming van kinderen. Ze leren samen spelen. Maar scholen worden overvraagd met initiatieven. Ze moeten selectief zijn. Sportverenigingen willen verbindingen leggen met scholen. Wat nodig is, is een persoonlijk aanpak om het eigenaarschap en energie bij de scholen aan te wakkeren. Om van daaruit de samenwerking verder uit te bouwen en de impact verder te vergroten.

De schakelfuncties daarbij zijn de vakleerkrachten en de combinatiefunctionarissen. De vakleerkracht is de spil binnen de school om sport en bewegen op natuurlijke wijze te verbinden met onderwijs en collega's daarin meenemen (binnenschools bewegen). De combinatiefunctionaris is de spil buiten de school, legt vanuit het onderwijs de samenwerking met sport en cultuurverenigingen en aanbod (buitenschools bewegen).

Daarmee hebben we uiteindelijk drie doelen. Doel 1 is kinderen laagdrempelig kennis te laten maken met sporten, bewegen en gezonde voeding (gezonde levensstijl). Doel 2 is de 'vaardigheid in bewegen' (thema 5 nationaal sportakkoord) van jonge kinderen te vergroten. Doel 3 is het duurzaam blijven sporten en bewegen bij een vereniging.

Waar zetten we op in?

1. Het belangrijkste is dat de school bewegen en sporten een vast onderdeel van de school maken. Voorkomen moet worden dat sport in de school een 'apart project' wordt. We willen dat de directeur, en leraren hier passie en energie voor hebben en collega's in de school mee gaan doen.

Richt je op de 14 'Groene scholen' daar waar nu de energie zit (zie onderstaande tabel 1).

Nr.	Schoolnaam
1	De Zonnebloem
2	Kindcentrum Rivierenwijk
3	Het Palet
4	Steenuil
5	Flint
6	Tintaan
7	Cees Wilkeshuisschool
8	Kleine Planeet Voorstad
9	Borgloschool
10	de Schakel
11	Windroos
12	Kleurrijk
13	Panta Rhei
14	De Linde

Tabel 1: overzicht groene scholen. Bron: notitie combinatiefunctionarissen, zonder datum

Uit de 14 groene scholen selecteren we er 3 of 4 en combinatiefunctionarissen/ vakleerkrachten, waar de energie zit en die we kunnen versterken. Die 3 of 4 scholen transformeren we tot een broedplaats. Op basis van ervaringen, breiden we dat uit naar de overige groene scholen en vervolgens tot een stadsdekkend netwerk. Voor andere scholen die willen volgen breiden we de broedplaats uit of starten we een nieuwe broedplaats.

We onderzoeken de mogelijkheden om Mbo en Hbo sport en beweegonderwijs te betrekken (Calo, Windesheim, Sport & Bewegen, HAN en Sport en Bewegen, Aventus). Die onderwijsorganisaties zijn op zoek naar fysieke locaties, waarin studenten, docenten en onderzoekers betrokken zijn in het interprofessioneel samenwerken, leren en opleiden rondom 'echte' maatschappelijke vraagstukken in de wijk. Door een multidisciplinair team samen te stellen van combinatiefunctionarissen, trainers van de verenigingen en studenten en docenten Sport en Bewegen organiseren we extra slagkracht. Dit betekent winst voor het onderwijs (studenten die leren) en winst voor de wijk (slagkracht).

2. Maak een broedplaats op maat voor de wijk Rivierenwijk. Daar is de gezondheidsachterstand het grootst en is een specifieke wijkgerichte aanpak nodig omdat de kans op uitval hier groot is en het zelf organiserend vermogen van kinderen en ouders hier niet vanzelfsprekend is. We onderzoeken met kind centrum Rivierenwijk de mogelijkheden om initiatieven te ontplooiën voor kinderen uit deze wijk.

3. Transformeer de best practice schoolclinics van Deventer Hockey Vereniging (DHV) tot een broedplaats “sportcarrousel” om dit kansrijke initiatief te verstevigen en verder uit te bouwen. De school clinics worden nu georganiseerd door DHV die kwalitatief goede trainers en goede oefen vormen. Omdat sportspullen vaak een knelpunt is, wordt gebruikt gemaakt van MobieZ, waarbij de sportspullen permanent rouleren tussen scholen en verenigingen. Van belang is om dit initiatief te versterken en uit te bouwen. Ten eerste door een grotere betrokkenheid te realiseren van de scholen (docenten, vakleerkrachten en directeur). Ten tweede door het initiatief financieel te versterken. Ten derde door de impact van de school clinics te vergroten door andere sporten toe te voegen (voetbal, korfbal, volleybal, dans etc.) en meer scholen.
4. Tenslotte willen we inzetten op de doelgroep jongeren vanaf 12 jaar. Deze jongeren gaan steeds minder bewegen en zijn een moeilijk te bereiken en te verleiden doelgroep. Het idee hierbij is om deze jongeren te verleiden om meer te gaan sporten/bewegen via de principes van gaming. Veel jongeren zijn gewend om te gamen. Dit gaat vaak ten koste van sport en bewegen. Kunnen we daarom niet sport en gaming combineren? Waarbij niet het sportaanbod, maar de behoefte van jongeren centraal staat. Waarbij een flexibel en gevarieerd online platform ontstaat van trainingen, toernooien en andere sportactiviteiten.. Waarbij er ook een competitie-element wordt toegevoegd (punten, ranglijst etc.). Als dit sportplatform bestaat is het ook mogelijk om andere activiteiten aan toe te voegen, zoals informeel leren, buurtbijdrages en begrijpend lezen. Om jongeren op een andere manier te verleiden willen we ook onderzoeken of we rolmodellen kunnen inzetten. Denk aan topsporters uit Deventer (Eefje Boons), de inzet van Go Ahead Eagles (inzet spelers, stadion, clubkleuren) en online lokale sterren op YouTube of een goede e-sporter.

De eerste stap is in het najaar een opstootje organiseren voor geïnteresseerde partijen (bibliotheek, primair onderwijs, sport, voetbal, jongeren, software ontwikkelaars. We betrekken daar ook de jongeren zelf bij.

Wat lijkt een kansrijke aanpak?

1. Selecteer drie tot vier scholen die deel willen uitmaken van broedplaatsen.
2. Richt een broedplaats in voor Rivierenwijk.
3. Bereid het initiatief “school clinics DHV” tot een broedplaats “schoolcarrousel”.
4. Onderzoek hoe jongeren vanaf 12 jaar op innovatieve wijze meer kunnen laten bewegen.
5. Bepaal met de deelnemers van de broedplaatsen de ambities (doel, resultaat, doelgroep en aanbod), aanpak en werkwijze.
6. Bepaal per broedplaats welke vormen van organisatie minimaal noodzakelijk is en wijs uit je midden een aanjager aan.
7. Zoek naar aanvullende resources en menskracht (Windesheim, Aventus, HAN) om de broedplaatsen te versterken.
8. Breng in kaart de activiteiten aanbod van sport en bewegen in de omgeving van de school.

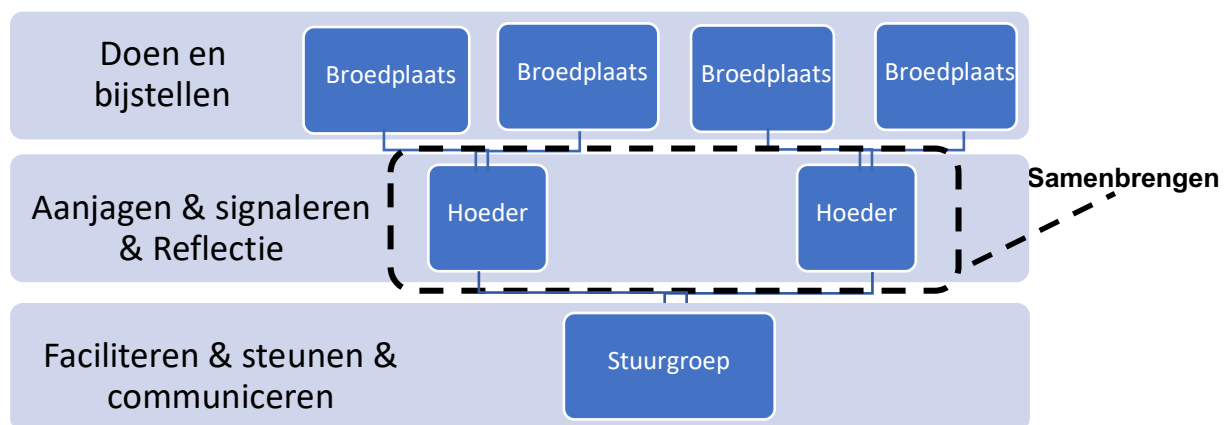
7. Bewegende en duurzame structuren

Hoe gaan we vanuit die ambities en richtingen van het sport- en beweegakkoord naar werkelijkheid? We maken daarbij een structuur die meebeweegt, die niet in beton gegoten is en waar bestuurders ook aan kunnen sluiten. En waar samen geleerd wordt. De structuur bestaat uit twee elementen: de broedplaatsen en de stuurgroep.

Structuur

Allereerst richten we per thema's een aantal broedplaatsen op. Dit zijn plekken om samen uit te vinden hoe we in de praktijk kunnen meebewegen met mensen van alle leeftijden, achtergronden en opleidingsniveaus. Iedere broedplaats kent een aanjager. Iemand die uit het midden aanspreekpunt is, het proces bewaakt en de schakel is richting de stuurgroep. Dit zijn ook de aanjagers. De verschillende aanjagers komen ook samen om te reflecteren.

Ten tweede is er een stuurgroep. Niet een klassieke stuurgroep die van bovenaf aansturing geeft, maar die dienend is aan de broedplaatsen. De stuurgroep bestaat drie tot vijf bestuurders, die deze ambitie ook echt omarmen, steunen en sport en gezondheid in Deventer belangrijk vinden. Deze bestuurders zijn bereid om hun naam te verbinden aan de positionering van deze beweging. Deze stuurgroep speelt een essentiële rol om de beweging op gang te brengen, deuren te openen juist ook op bestuurlijk niveau, blokkades die ervaren worden in de broedplaatsen weg te nemen, ontsluit netwerken etc. Leden van de stuurgroep zitten daar niet alleen vanuit hun formele, functionele rol, maar juist ook vanuit de informele autoriteit om van daaruit hun leiderschap in te zetten om deze innovatieve beweging te steunen en te laten renderen.

Waar mogelijk zullen we gebruik maken van bestaande overlegstructuren.

Samen leren

De werkwijze is dat we samen leren. Omdat dit voor ons allemaal nieuw, niet ontgonnen terrein is, moeten we het samen met elkaar uitvinden. Reflecteren, evalueren en bijstellen is daarom een vast onderdeel van de werkwijze. Onze werkwijze en veranderstrategie is erop gericht om ons bewustzijn te vergroten over:

- Het verbinden van 'de doe – en denk en leerwereld' en 'werk- en interventiewereld'
- Het bewegen van organisatieculturen van onderwijs tot zorg, van sport tot samenleving en van gemeente tot bedrijfsleven.
- Samenwerking en cohesievorming tussen professionals om de 'leer en leefwereld' rijker te maken
- De mate van commitment (affectieve betrokkenheid) van de spelers om 'echt over de eigen grenzen heen samen te werken'.

Onderzoek

We verkennen de mogelijkheden om het proces van het sport- en beweegakkoord te laten volgen door een hbo of universiteit. Om de aanpak vanaf het begin kwalitatief te laten onderzoeken, waarbij acties en onderzoek worden gecombineerd in een actieonderzoek. Om zo de werkende sturingsprincipes van de aanpak te onderzoeken. Welke nieuwe sturingsprincipes werken? Wat zijn de belemmerend mechanismen en wat zijn de vernieuwende mechanismen die werken?

Bedrijfsleven

Corona heeft ervoor gezorgd dat we dit spoor nog niet intensief verkend hebben. Medewerkers werken thuis, kunnen minder produceren, sectoren zien hun omzet wegvallen. Door de versoepeling van regels zijn veel bedrijven op dit moment druk om aanpassingen te maken in de 1,5 meter samenleving. Het advies van MKB Deventer was om een pas op de plaats te maken voor dit thema. Het is verspilde energie en werkt wellicht ook contraproductief. We zoeken naar een moment waarom we bedrijven wel kunnen benaderen.

Financiën

Het Ministerie van VWS stelt voor het Deventer Sport en Beweeg akkoord een uitvoeringsbudget beschikbaar van € 65K voor de jaren 2020, 2021 en 2022. Dit budget is bedoeld om uitvoering van de afgesproken concrete acties (mede) mogelijk te maken.

Het Deventer Sport en Beweegakkoord is belangrijker dan de impuls van het Ministerie. Het gaat om een samenwerking die duurzamer moet zijn dan de tijdelijkheid (2020 - 2022) van de landelijke regeling. Daarnaast is het eigenaarschap van de partners van het sport- en beweegakkoord cruciaal. Naast de bijdrage van het Ministerie gaan we uit van het inzetten van cofinanciering vanuit de deelnemende partners. Anders gezegd, door de inzet en/of financiële middelen wordt een totaal budget per jaar van € 130K per jaar samengebracht. Zoals aangegeven mag de inbreng van de cofinanciering ook in inzet/uren worden ingebracht. Hierbij valt te denken aan de inbreng van de leden van de stuurgroep, aanjagers, leden van broedplaatsen, maar ook aan inzet van trainers, vrijwilligers, makelaars, e.d. Het gaat hier wel om *nieuwe* uren/inzet ofwel door dit sport en beweegakkoord geïnspireerde extra uren/inzet.

Naast het uitvoeringsbudget is er sprake van andere middelen zoals:

- Sportlijn vanuit NOC*NSF en Sportbonden ter ondersteuning van de sportaanbieders (services voor deskundigheidsbevordering en procesbegeleiding van het clubkader);
- Landelijke subsidieprogramma's vanuit VWS of andere Ministeries of organisaties;
- Sportprogramma van provincie Overijssel;

De stuurgroep kan broedplaatsen uitnodigen om een projectplan voor een concrete actie maken, indien er middelen vanuit het uitvoeringsbudget mee gemoeid zijn. Voor de toewijzing van de middelen zal de stuurgroep vooraf voorwaarden benoemen. In de loop van het jaar zal blijken of de voortgang op de acties volgens plan verloopt. Desgewenst kan de stuurgroep het budget re-alloceren tussen en binnen de broedplaatsen. Indien het totaalbudget niet volledig wordt uitgegeven, dan zal het restant bedrag worden toegevoegd aan het uitvoeringsbudget 2021 en/of 2022.

Planning

Op basis van de strategie van het beweeg- en sportakkoord gaan wij met elkaar aan de slag. In onderstaande planning zijn de hoofdlijnen van het vervolg opgenomen. In de planning wordt ook rekening gehouden met de planningen voor het sportbeleid, gezondheidsbeleid en het accommodatiebeleid.

Juni 2020	• Indienen strategisch akkoord
September 2020	• Concretiseren en uitwerken akkoord
Oktober 2020	• Stuurgroep aangesteld
November 2020	• Broedplaatsen en aanjagers ingesteld
December 2020	• Ondertekenen uitvoeringsakkoord
Q1 2021	• Uitvoering
Q2 2021	• Ophalen, bijstellen en uitvoeren
Q3 2021	• Uitvoeren
Q4 2021	• Ophalen, bijstellen en uitvoeren
Q1 2022	• Uitvoeren
Q2 2022	• Ophalen, bijstellen en uitvoeren
Q3 2022	• Uitvoeren
Q4 2022	• Evalueren akkoord

PARTNERS SPORT- EN BEWEEGAKKOORD DEVENTER

- Zorggroep polis
- Carinova
- Deventer Ziekenhuis
- Impulz
- GGD IJsselland
- Vrijwilligerscentrale
- Gemeente Deventer
- Sportbedrijf Deventer
- Sportverenigingen
 - Helios
 - Daventria
 - Sportclub deventer
 - TTV swift
 - Hockey Deventer Vereniging (HDV)
- Stichting Deventer Sportploeg
- Scholen
 - Kind Centrum Rivierenwijk
 - SBO Panta rhei en taalschool TiNtaan